

Handläggare
Anders Håkansson
Telefon: 08-508 36 208

Till
Äldrenämnden
Den 28 januari 2020

Remiss om Stockholm stads miljöprogram 2020-2023

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2019/1040

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Patric Rylander
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Av kommunfullmäktiges budget för 2019 framgår att Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 och Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 ska revideras under 2019. En extern granskning som utvärderat styrningen inom miljö- och klimatområdet samt en översiktlig omvärldsanalys har legat till grund för arbetet med att ta fram nya styrdokument inom miljö- och klimatområdet. Den systematiska uppföljningen av innevarande miljöprogram har även utgjort en grund för arbetet.

Förslaget till nytt Miljöprogram 2020-2023 fokuserar på de största miljöutmaningarna för perioden vilka är hållbar energianvändning, transporter, klimatanpassning, kemikalieutsläpp, god vattenstatus, biologisk mångfald samt resurseffektiva kretslopp. Programmet är strukturerat utifrån de högst prioriterade målen för Stockholms miljö fram till 2030 eller längre.

Äldreförvaltningen ställer sig bakom Stockholms stads Miljöprogram för 2020-2023 och den ytterligare integrering i stadens ordinarie styrdokument som föreslås.

Äldreförvaltningen är delansvarig för etappmålet Minskad klimatpåverkan från konsumtionen. Förvaltningens resande utanför Sverige är ytterst begränsat och inom landet sker resor med andra färdmedel än flyg, i första hand tåg. Under programperioden kommer staden införa verktyg för att beräkna, följa upp och minska klimatpåverkan från inköp av livsmedel och måltider. I denna del kan äldreförvaltningen vara en samarbetspartner för kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och andra berörda förvaltningar. Särskilt som detta har bäring på förvaltningens arbete med en ny Mat- och måltidspolicy och satsningen på projektet Matlyftet.

Bakgrund

Stockholm blev Europas första miljöhuvudstad 2010 tack vare ett långt och framgångsrikt miljöarbete som präglats av tidiga satsningar på fjärrvärme och en väl utbyggd kollektivtrafik. Redan 1976 antog staden sitt första heltäckande miljöprogram och detta miljöprogram är det tionde i ordningen. Programmet har tagits fram av brett sammansatta grupper som stått för expertkunskap inom olika fokusområden under ledning av kommunstyrelsen.

Av kommunfullmäktiges budget för 2019 framgår att kommunstyrelsen ska revidera Stockholms stads miljöprogram 2016-2019 och Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 under 2019 vilket ska ske i samarbete med berörda nämnder och bolagsstyrelser.

Stadsledningskontoret lät hösten 2018 genomföra en extern granskning med utvärdering av styrningen inom miljö- och klimatområdet samt en översiktlig omvärldsanalys vilket legat till grund för arbetet med att ta fram nya styrdokument inom miljö- och klimatområdet. Den systematiska uppföljningen av innevarande miljöprogram har även utgjort en grund för arbetet. Den löpande uppföljningen visar att Stockholm har en god miljö men att utmaningar återstår bland annat inom sektorerna energi, transport, avfall och klimatanpassning.

Följande utgångspunkter har tjänat som riktninggivare under arbetet med Miljöprogrammet 2020-2023:

- Städer har en nyckelposition i miljö- och klimatarbetet och Stockholm har med framtagande av reviderade

- styrdokument inom området möjlighet att befästa en ledande position inom hållbar utveckling.
- Framtagande av förslag till nytt Miljöprogram 2020-2023 och revideringen av Strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 har skett i en gemensam process med syftet att synkronisera dokumenten och öka tydligheten.
 - Hierarkin mellan dokumenten inom klimat- och miljöområdet ska bli tydligare och konkretiseringen av åtgärder föreslås ske i handlingsplaner. Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 föreslås benämnas Klimathandlingsplan 2020-2023 - För ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040.
 - Agenda 2030, Paris-avtalet och EU:s ramverk har vägts in i programmet liksom utvecklingen av de nationella miljömålen i Sverige.
 - Kopplingen till nationella mål och Agenda 2030 17 globala mål för hållbarhet har tydliggjorts. Som vägval för ökad tydlighet mot nationella mål har ”fossilbränslefritt” ersatts med ”fossilfritt” och ”klimatneutralt” uttrycks som ”inga nettoutsläpp”.

Miljöprogrammet har skickats på remiss till flertalet av stadens facknämnder, samtliga stadsdelsnämnder, Stockholms stadshus AB, flera av stadens råd samt till en rad instanser utanför Stockholms stad.

Ärendet

Stockholm ska vara världsledande och inta rollen som en internationell förebild i det globala miljö- och klimatarbetet. Arbetet för miljö och klimat ska göra tydliga avtryck och stadens egna verksamheter visa vägen i arbetet för en klimatsmart och hållbar stad.

Förslaget till nytt Miljöprogram 2020-2023 fokuserar på de största miljöutmaningarna för perioden. De områden som utifrån uppföljning och övrig rapportering har de största utmaningarna är hållbar energianvändning, transporter, klimatanpassning, kemikalieutsläpp, god vattenstatus, biologisk mångfald samt resurseffektiva kretslopp. Utsläppen av växthusgaser minskar inte, globalt och nationellt, i den omfattning som krävs och klimatfrågan dominerar miljöarbetet i allt högre grad. I förslag till nytt miljöprogram föreslås därför höjda ambitioner för klimatarbetet, dels med en högre målsättning för utsläppsminskning, dels genom att ta in åtgärder som syftar till att minska konsumtionens

klimatpåverkan. Staden är en stor upphandlande myndighet som kan gå före och vara ett gott exempel och inspirera omvärlden.

Staden kommer inte uppnå miljömålen av egen kraft utan arbetet behöver ske i nära samverkan med omvärlden och genom teknikutveckling. Programmet har därför utformats på ett sätt som ska stimulera och stärka samverkan, innovation och kommunikation. Näringslivets roll i miljöarbetet tydliggörs och former för samverkan behöver utvecklas.

I programförslaget beskrivs genomförande och uppföljning från olika perspektiv med exempel på åtgärder och ansvarsfördelning, liksom hur intern och extern samverkan, innovation, inköpsprocessen och kommunikationsarbetet kan bidra till snabbare måluppfyllelse.

Konsumtionsperspektivet belyses inom olika målområden för att peka ut hur vi når ökad kunskap om konsumtionens betydelse för minskad miljöpåverkan.

Programmet är strukturerat utifrån de högst prioriterade målen för Stockholms miljö på lång sikt, det vill säga fram till 2030 eller längre:

- Ett fossilfritt och klimatpositivt Stockholm 2040
- En fossilfri organisation 2030
- Ett klimatanpassat Stockholm
- Ett resurssmart Stockholm
- Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem
- Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö
- Ett giftfritt Stockholm

Dessa mål med tillhörande prioriterad inriktning omfattar var för sig ett antal etappmål för programperioden 2020-2023. Sammantaget lägger miljöprogrammet fast ovan nämnda sju prioriterade mål för Stockholms livsmiljö, 16 etappmål och förslag på indikatorer. Denna precisering av målen på lång och kort sikt ska ge en tydlig bild av hur staden säkerställer en ekologisk långsiktig och hållbar utveckling. I programmets målbeskrivningar tydliggörs hur respektive mål bidrar till de nationella miljömålen och de globala målen enligt Agenda 2030. Förutom tydliga exempel på konkreta åtgärder för måluppfyllelse beskrivs även de handlingsplaner eller motsvarande som finns med relevans för respektive mål och vars åtgärder bidrar till måluppfyllelse.

Respektive nämnd ska utifrån Miljöprogrammet och Klimathandlingsplanen formulera en miljö- och klimathandlingsplan för verksamheten vid sidan av verksamhetsplanen. Här kan respektive nämnd och bolagsstyrelsens arbete detaljeras utifrån de övergripande inriktningarna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 21 januari 2020. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 22 januari 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Äldreförvaltningen ställer sig bakom Stockholms stads Miljöprogram för 2020-2023 och den ytterligare integrering i stadens ordinarie styrdokument som föreslås.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande Miljöprogram 2020-2023 för Stockholms stad uppmanas stadens förvaltningar och bolag att inarbeta programmet i verksamhetsplanerna för 2020. Eftersom inte beslut var fattat om Miljöprogrammet då respektive nämnd tog beslut om verksamhetsplanen förväntar sig inte äldreförvaltningen att några betydande förändringar i programmet kommer att göras. Remissvaret är därmed fokuserat på de etappmål som äldreförvaltningen har ett delat ansvar för. Principen att program av denna typ inarbetas i stadens ordinarie målstruktur och inte i separata dokument anser äldreförvaltningen gör att frågan hålls levande.

Äldrenämnden är delansvarig för etappmålet Minskad klimatpåverkan från konsumtionen. Etappmålet innebär att de konsumtionsbaserade klimatutsläppen behöver minska. Staden är en upphandlande myndighet som kan påverka konsumtionens klimatpåverkan genom kravställande i inköpsprocessen.

Äldreförvaltningens resande utanför Sverige är ytterst begränsat och inom Sverige sker resor med andra färdmedel än flyg, i första hand tåg.

Enligt Naturvårdsverket står livsmedelskonsumtionen för cirka 20 procent av den nationella klimatpåverkan, beräknat ur ett konsumtionsperspektiv. Under programperioden kommer staden att införa verktyg för att beräkna, följa upp och minska klimatpåverkan

från inköp av livsmedel och måltider. I denna del kan äldreförvaltningen vara en samarbetspartner för kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden och andra berörda förvaltningar. Särskilt som detta har bäring på förvaltningens arbete med en ny Mat- och måltidspolicy och satsningen på projektet Matlyftet.

Äldreförvaltningens huvudsakliga ansvar inom Agenda 2030 gäller målet "Ingen hunger" men förvaltningen ska även bidra till en ekonomisk, miljömässig och socialt hållbar stad, vilket stämmer väl med målsättningen i Miljöprogrammet.

Förvaltningen har inga övriga synpunkter på programmet och föreslår att detta tjänsteutlåtande överlämnas som svar på remissen.

Bilaga

Stockholms stads miljöprogram 2020-2023